

Programområde for helsearbeiderfag - Læreplan i felles programfag Vg2

Fastsatt som forskrift av Utdanningsdirektoratet 21. april 2016 etter delegasjon i brev av 13. september 2013 fra Kunnskapsdepartementet med hjemmel i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) § 3-4 første ledd.

Gjelder fra 01.08.2016

Gjelder til 31.07.2018

Formål

Helsearbeiderfaget skal dekke behovet for kompetente helsefagarbeidere som kan møte pasienter, brukere og pårørende på en profesjonell måte, og bidra til at samfunnets behov for helse- og omsorgstjenester blir ivaretatt. Helsefagarbeideren utfører omsorg, grunnleggende sykepleie og miljøarbeid for pasienter og brukere av kommunale helse- og omsorgstjenester og av spesialisthelsetjenesten. Helsefagarbeideren skal bidra i folkehelsearbeidet ved å forebygge ensomhet, fremme mestring og legge til rette for et mer aktivt liv.

Opplæringen i faget skal utvikle evne til å møte mennesker med ulik kulturell bakgrunn i ulike livssituasjoner og med ulik evne og mulighet for kommunikasjon. Videre skal opplæringen bidra til å gjøre helsefagarbeideren skikket til å observere og bruke kunnskap om ulike sykdommer, skader og lidelser, og til å iverksette forebyggende og behandlende tiltak innen eget ansvars- og kompetanseområde. Opplæringen skal bidra til å utvikle profesjonelle yrkesutøvere med empati og evne til samhandling med mennesker med ulike hjelpebehov. Å kunne forklare betydningen av kommunikasjon og samhandling på tvers av tjenestene for å oppnå helhet og sammenheng i tilbudet til pasienter og brukere inngår også. Programfagene skal utvikle helsefagarbeidere som kan delta aktivt i helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid.

Programfagene utgjør en helhet, og opplæringen skal være tverrfaglig og praksisnær. Bruk av hjelpemidler og velferdsteknologi inngår i opplæringen. Det skal legges til rette for varierte arbeidsoppgaver som kan bidra til å fremme kreativitet og en helhetlig kompetanse som er anvendelig i helse- og omsorgstjenestene.

Struktur

Programområdet for helsearbeiderfaget består av tre programfag. Programfagene utfyller hverandre og må ses i sammenheng.

Oversikt over programfagene:

Årstrin n	Programfag		
Vg2	Helsefremmende arbeid	Kommunikasjon og samhandling	Yrkesutøvelse

Beskrivelse av programfagene

Helsefremmende arbeid

Helsefremmende arbeid dreier seg om hva levevaner, fysisk aktivitet og kosthold betyr for å forebygge sykdom og fremme helse. Faget handler om profesjonell helsehjelp, pleie, omsorg og aktiviteter som fremmer helse, trivsel og livskvalitet. Bruk av hjelpemidler og velferdsteknologi er også en del av opplæringen. Videre inngår grunnleggende sykepleie, praktiske hygienetiltak og forebygging av smitte. Programfaget dreier seg om sammenhengen mellom kroppens oppbygning, funksjoner og sykdomslæren. Helse, miljø og sikkerhet og forebygging av belastningsskader og førstehjelp inngår.

Kommunikasjon og samhandling

Kommunikasjon og samhandling dreier seg om hva dette betyr for mennesker med ulike behov for helsehjelp. Empati, respekt og toleranse som grunnleggende verdier for den enkeltes selvfølelse og integritet står sentralt. I faget inngår også ulike kommunikasjonsteknikker og konflikthåndtering. Observasjon, rapportering og relevant regelverk om taushetsplikt og personvern hører til i hovedområdet. Det handler videre om å kunne forklare betydningen av kommunikasjon og samhandling på tvers av tjenestene for å oppnå helhet og sammenheng i tilbudet til pasienter og brukere.

Yrkesutøvelse

Yrkesutøvelse dreier seg om hvordan menneskers fysiske og psykiske helse kan ivaretas. Planlegging, gjennomføring, dokumentasjon og vurdering av eget arbeid inngår i faget. Det handler videre om relevant regelverk og yrkesetiske retningslinjer. Helsefagarbeiderens rolle og ansvar i samarbeid med andre yrkesgrupper står sentralt. Programfaget handler også om å utarbeide forslag til ulike tiltaksplaner som brukes i helse- og omsorgstjenestene og i spesialisthelsetjenesten.

Timetall

Timetall er oppgitt i 60-minutters enheter.

Vg2

Helsefremmende arbeid: 197 årstimer

Kommunikasjon og samhandling: 140 årstimer

Yrkesutøvelse: 140 årstimer

Grunnleggende ferdigheter

Grunnleggende ferdigheter er integrert i kompetansemålene der de medvirker til å utvikle fagkompetansen og er en del av den. I helsearbeiderfaget forstås grunnleggende ferdigheter slik:

Muntlige ferdigheter og å kunne skrive i helsearbeiderfaget innebærer å dokumentere korrekt og hensiktsmessig. Det vil også si å kunne fylle ut skjemaer og utarbeide planer. Videre innebærer det å kunne kommunisere og legge til rette for dialog i møte med pasienter, brukere, pårørende og kollegaer.

Å kunne lese i helsearbeiderfaget innebærer å forstå innholdet i ulike skjemaer, pasientdokumenter og planer, og i statistikk og relevant regelverk. Å kunne lese innebærer også å kunne forstå og sette seg inn i faglitteratur for å holde seg faglig oppdatert.

Å kunne regne i helsearbeiderfaget innebærer å beregne og vurdere kostnader knyttet til ulike aktiviteter i boliger og institusjoner. Tallforståelse innebærer også å kunne beregne og vurdere mengde, mål og vekt knyttet til vurderingen av helsetilstanden til brukere og pasienter.

Digitale ferdigheter i helsearbeiderfaget innebærer å utveksle dokumentasjon og informasjon i faglig arbeid. Det vil si å kunne kommunisere med andre, utføre kontortekniske rutiner og praktisere digital dømmekraft.

Kompetansemål

Helsefremmende arbeid

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- gjøre rede for sammenhengen mellom fysisk aktivitet og helse, og for hvordan fysisk aktivitet kan bidra til å forebygge de vanligste livsstilssykdommene
- drøfte sammenhengen mellom levekår og livskvalitet, og prøve ut aktiviteter som fremmer helse og trivsel
- forklare hva allmenntilstand er
- planlegge og begrunne sammensetningen av kostholdet for ulike brukere ut fra allmenntilstand, funksjonsnivå, alder og behov, og i tråd med norske anbefalinger for ernæring
- lage trygge og sunne måltider for ulike brukere i tråd med norske anbefalinger om ernæring

- gjøre rede for prinsippene for og demonstrere grunnleggende sykepleie
- gjøre rede for de vanligste tegn og symptomer på sykdommer og skader og gjenkjenne sykdomsforverring
- gjøre rede for de mest brukte legemiddelgruppene, forklare administrasjonsformer og de vanligste virkninger og bivirkninger
- drøfte betydningen av god hygiene for å forebygge sykdom og hindre smitte i og utenfor en institusjon i tråd med gjeldende regelverk
- utføre førstehjelp
- beskrive de tilbud frivillige organisasjoner og interesseorganisasjoner gir i nærmiljøet, og drøfte deres betydning for sosiale nettverk og for å forebygge ensomhet
- forklare hva hverdagsmestring, habilitering og rehabilitering er, og gi eksempler på forebyggende og helsefremmende tiltak
- vurdere behovet for ulike hjelpemidler og velferdsteknologi som bidrar til selvstendighet, og som opprettholder funksjoner i dagliglivet
- gjøre rede for tiltak som forebygger ulykker og brann i hjemmet og på institusjoner

Kommunikasjon og samhandling

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- drøfte hva det vil si å være medmenneske, og hvordan samspill mellom mennesker kan fremmes
- forklare betydningen av kommunikasjon og samhandling på tvers av tjenestene for å oppnå helhet og sammenheng i tilbudet til pasienter og brukere
- drøfte hva respekt og toleranse for andres kulturer og tradisjoner, livssyn og sosiale status innebærer, og drøfte hva dette betyr for å fremme fysisk og psykisk helse
- drøfte hvordan empati kan brukes for å løse eller forebygge sosiale problemer og fremme psykisk og somatisk helse
- gjøre rede for hva målrettet miljøarbeid er, og foreslå virkemidler som kan fremme målrettet miljøarbeid

- drøfte ulike former for kommunikasjon og gjøre rede for hvordan kommunikasjon kan fremme trygghet og tillit
- forklare forskjellen på subjektiv og objektiv observasjon og rapportering, og drøfte betydningen av korrekt rapportering, pasientsikkerhet og anonymitet
- drøfte helsefagarbeiderens rolle som talerør for pasienten og brukeren
- gjøre rede for regelverk om taushetsplikt og personvern i helse- og sosialsektoren
- drøfte veilederrollen, og hva det betyr å kunne motta veiledning
- drøfte ulike strategier for konflikthåndtering og prøve noen strategier i praksis

Yrkesutøvelse

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- planlegge, gjennomføre, dokumentere og vurdere eget arbeid
- drøfte hva profesjonell yrkesutøvelse innebærer for helsefagarbeideren
- gjøre rede for gjeldende regelverk om kvalitet i pleie- og omsorgstjenesten og drøfte hva faglig forsvarlig og omsorgsfull helsehjelp innebærer
- diskutere betydningen av tverrfaglig samarbeid og helhetlig pasientforløp
- forklare hva brukermedvirkning innebærer, og vise til relevant regelverk
- gjøre rede for og utarbeide forslag til ulike tiltaksplaner som brukes i helse- og omsorgstjenestene og i spesialisthelsetjenesten
- forklare hva yrkesetikk er, og drøfte yrkesetiske problemstillinger
- gjøre rede for gjeldende regelverk for håndtering av legemidler og for helsefagarbeiderens ansvar og rolle i forbindelse med dette
- forklare prinsippene for universell utforming
- gjøre rede for hvordan helse, miljø og sikkerhet er organisert

- beskrive helsefagarbeiderens rolle i arbeidet med å ivareta fysisk og psykisk helse
- gjøre rede for fysiske, psykiske og sosiale konsekvenser av rusmisbruk
- gjøre rede for og anvende ergonomiske prinsipper i yrkesutøvelsen

Vurdering

Vg2 Helsearbeiderfaget

Bestemmelser for sluttvurdering:

Standpunktvurdering

Programfag	Ordning
Helsefremmende arbeid	Eleven skal ha en standpunktkarakter i hvert av programfagene.
Kommunikasjon og samhandling	
Yrkesutøvelse	

Eksamen for elever

Programfag	Ordning
Helsefremmende arbeid	Eleven skal opp til en tverrfaglig praktisk eksamen hvor de felles programfagene inngår. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt.
Kommunikasjon og samhandling	
Yrkesutøvelse	

Eksamen for privatister

Programfag	Ordning
Helsefremmende arbeid	Privatisten skal opp til en skriftlig eksamen i hvert av programfagene. I tillegg skal privatisten opp til en tverrfaglig praktisk eksamen hvor de felles programfagene inngår. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt.
Kommunikasjon og samhandling	
Yrkesutøvelse	

De generelle bestemmelsene om vurdering er fastsatt i forskrift til opplæringsloven.